

AcadeMedias yttrande över betänkande av välfärdsutredningen, Ordning och reda i välfärden

AcadeMedia vill lämna synpunkter på ovan rubricerade betänkande. Synpunkterna är begränsade till de förslag som avser utbildningsverksamhet.

1. Sammanfattning

AcadeMedia avstyrker utredningens förslag eftersom det i praktiken skulle innebära ett stopp för privata företag i välfärden. Det är närmast omöjligt att förutse de konsekvenser detta skulle få ur ett samhällsekonomiskt, företagsekonomiskt och juridiskt perspektiv. Det är anmärkningsvärt att utredningen varken har kartlagt konsekvenserna av detta förslag eller visat på hur välfärden ska klaras utan de privata aktörerna.

Förslaget löser inte heller de verkliga problemen i den svenska skolan. För att lösa skolans utmaningar måste kvalitet stå i fokus med hårda krav och skarp tillsyn som vägledande principer.

Våra övergripande invändningar mot utredningen är:

- 1) Utredningen hanterar inte ett enda av de problem som finns inom skolan och ingen av de åtgärder som föreslås löser något av dessa väl kända problem. Avsikten med utredningen är inte att utveckla, utan att helt avveckla, en hel sektor.
- 2) Utredningen har valt att helt kapitulera inför ett svårt men viktigt ämne – att ta fram kvalitetskrav för vård, skola och omsorg. Detta är inget annat än ett stort misslyckande av utredarna. Att definiera och mäta kvalitet är en av de viktigaste frågorna inte minst för skolan – oavsett om det är en kommunal eller fristående huvudman.
- 3) Operativt kapital är ett irrelevant mått för att mäta vinst och lönsamhet i tjänsteföretag. Förslaget innebär att skolföretagen får en väsentligt ökad risk och att dessa i förlängningen måste avvecklas eftersom verksamheterna inte kan drivas på ett ansvarsfullt sätt utan en ekonomisk buffert.
- 4) AcadeMedia ifrågasätter om det rent juridiskt är möjligt att göra den typen av vinstbegränsning som utredaren föreslår. Egendomsskyddet är en grundläggande rättighet som finns fastslagen både i regeringsformen och Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Ett generellt förbud mot en viss vinstnivå kan utgöra en form av konfiskation som inte är förenlig med egendomsskyddet.

2. Inledning

Det har aldrig gått så många barn och elever i friskolor som idag, hela 340 000 barn och ungdomar har valt friskolor framför kommunala skolor. Väl över 100 000 ytterligare står i kö. Detta är ett tydligt kvitto på att fristående skolor uppskattas och behövs. Enbart AcadeMedias verksamheter, som sträcker sig från förskola till vuxenutbildning, har valts av 165 000 individer eller familjer. 65 000 barn och ungdomar går i våra för-, grund- och gymnasieskolor, 100 000 vuxna går på någon av våra vuxenverksamheter.

Ett av de viktigaste syftena med den svenska modellen är att alla invånare, oavsett storleken på individens plånbok, ska ha tillgång till en god välfärd. Det svenska skolpengssystemet, som är grunden för valfriheten inom skolan, gör den svenska modellen till praktisk verklighet. Alla kan välja en bra skola som passar dem.

Varje människa har rätt till makten över sitt eget liv och att bestämma över sin egen utveckling. Att få välja skola är en del av den makten. Med utredningens förslag kommer valfriheten i praktiken begränsas till kommunala skolor. Att så många elever väljer AcadeMedias skolor är ett kvitto på att vi gör rätt saker. Vi är, vill vara och kommer att fortsätta vara en utbildningsaktör som bidrar till att bygga ett bättre samhälle.

2.1 Välfärdsföretagen behövs

Kommuner och landsting köper – enligt SKL – välfärd av fristående aktörer för 110 miljarder kronor (2015). I denna summa ingår skolpengen som räknas som "köp av kärnverksamhet. För pragmatiska kommun- och landstingspolitiker handlar detta om att lösa vardagliga problem. AcadeMedia och andra välfärdsföretag hjälper dem att göra det.

Att genomföra ett förslag som skulle leda till att majoriteten av de privata alternativen försvinner - under rådande kris inom sjukvård och skola - skulle få katastrofala följder för de redan ansträngda kommunerna och det svenska samhället som helhet. Kommunerna kommer inte att klara utbyggnaden av skolan om inte välfärdsbolagen bidrar med investeringar. Behovet av nya skolor och skollokaler är enormt, inte minst i storstadsområdena. Samtidigt har många kommuner en hårt pressad ekonomisk situation och utrymmet för skattehöjningar är litet. Hur är det tänkt att kommuner som redan går på knäna ekonomiskt ska klara finansieringen om de privata välfärdsföretagen stoppas? Utredningen saknar helt konsekvensanalyser av en sådan utveckling.

2.2 Kvalitet

Välfärdsutredningen tar sin utgångspunkt i att det skulle finnas en motsättning mellan vinster i välfärden och kvalitet. Detta är en direkt felaktig utgångspunkt. I realiteten är det precis tvärtom, god kvalitet är en förutsättning för vinst. Systemet med skolpeng och därmed en avgiftsfri skola innebär att skolorna inte kan konkurrera med pris, utan att det är kvaliteten på skolan som leder till att elever och föräldrar väljer en skola.

Utredningen anser att fristående skolor, och då särskilt stora koncerner, inte bidrar till högre kvalitet eller ökad valfrihet, mångfald och effektivisering av välfärdssektorn. Med tanke på att Sveriges största kommuner och Sveriges skolmyndigheter tillämpar och drar nytta av den innovation och kvalitetsutveckling som till exempel finns inom AcadeMedia, är det uppenbart att utredningen talar mot stora delar av den samlade expertisen. I bilaga 1 listas några exempel på vidtagna och pågående initiativ inom AcadeMedia, bland

annat vår egen kvalitetsmodell som mäter och följer upp funktionell, upplevd och ändamålsenlig kvalitet. Vi arbetar kontinuerligt för att nå högre kvalitet och ligger i framkant när det gäller innovation inom utbildningssektorn. En förutsättning för att genomföra initiativen har varit ägarnas övertygelse om att kvalitetsvägen är den rätta vägen och ägarnas vilja att investera i den.

Enligt utredningen är det inte möjligt eller lämpligt att ställa mer utförliga kvalitetskrav, bland annat för att det skulle vara resurskrävande att följa upp kraven. Det saknas emellertid resonemang och belägg från utredningen för hur man kommer fram till denna slutsats. Kommuner och landsting arbetar för fullt inom rådande system med att ställa mer utförliga krav. Ett exempel är den politiska majoriteten i Stockholm som nyligen beslutat att säga upp alla avtal med privata hemtjänstföretag för att kunna skärpa kraven så att villkoren för de äldre och personalen förbättras. Dessutom har AcadeMedia under en lång tid mätt kvalitet genom den egna kvalitetsmodellen som mäter och följer upp funktionell, upplevd och ändamålsenlig kvalitet. Kvalitetsresultaten visar tydligt vad AcadeMedias skolor är bra på och vilka utvecklingsområden som finns. AcadeMedias mångåriga och mångfacetterade kvalitetsuppföljning är bevis för att påståendet att det inte går att mäta kvalitet på ett tillförlitligt sätt är direkt felaktig.

Regeringen har tillsatt flera utredningar för att komma till rätta med problemen i skolan. En av utredningarna – Skolkommissionen – räknar i sitt delbetänkande upp utmaningarna: fallande kunskapsnivå, familjebakgrundens fortsatta stora betydelse för elevers studieresultat, ökade resultatskillnader mellan skolor, problem i arbetsmiljön, allvarlig brist på lärare och skolledare, dramatisk ökning av nyanlända elever och sviktande kapacitet hos många huvudmän.

Inte ett enda av de listade problemen kommer att lösas genom ett vinstförbud.

3. Företagsekonomiska invändningar mot utredningens förslag

Det finns två huvudsakliga företagsekonomiska invändningar mot utredningens förslag:

- 1) Operativt kapital är ett irrelevant mått för att mäta vinst och lönsamhet i tjänsteföretag. Denna ansats leder fel både i analysen av problemet, definitionen av vad som är rimlig lönsamhet samt konsekvenserna av förslaget.
- 2) Förslaget innebär att skolföretagen får en väsentligt ökad risk och de fristående skolorna kommer successivt att avvecklas då verksamheten inte kan drivas på ett ansvarsfullt sätt utan en ekonomisk buffert.

3.1 Redovisningsmättet operativt kapital är ett irrelevant mått för att mäta vinst och lönsamhet i tjänstesektorn

Redovisningsregler och praxis tar sin utgångspunkt i att skydda företagets långivare och präglas av försiktighet. Syftet är alltså inte att mäta "korrekt" lönsamhet. Flera forskare har påtalat att denna brist finns och att man måste ta hänsyn till den om man ska göra rimliga tolkningar av redovisningsbaserad information. Detta leder till två viktiga slutsatser: a) branschens lönsamhet har överskattats av utredarna och b) regleringar baserat på detta redovisningsmått leder till oönskade konsekvenser.

Ekonomie doktor Tomas Hjelström vid Handelshögskolan i Stockholm anser att det finns flera problem med utredningens förslag. Enligt honom är det största problemet att kapitalbasen, som avkastningen räknas på, inte är korrekt utan är för låg. Detta beror på att det redovisade bokförda operativa kapitalet inte fångar upp de investeringar som tjänsteföretag gör, och måste göra, i exempelvis kompetensutveckling och andra "mjuka" tillgångar. Konsekvensen av det blir att den framräknade avkastningen i branschen ser högre ut än vad den är och således att även det satta vinsttaket kommer att leda till oönskade konsekvenser.

För AcadeMedias huvudmän, precis som för de flesta andra utbildningsföretag, är det operativa kapitalet nära noll eller negativt. Detta beror på att bolagen hyr lokaler och har få fasta tillgångar. Ett maximalt rörelseresultat som får uppgå till maximalt 7 procent av noll är också noll. Det innebär att en skola inte får generera något överskott på rörelseresultatnivå. För att illustrera detta har AcadeMedia tagit fram ett exempel som visar hur det ser ut om vi startar en förskola, se bilaga 2.

3.2 Kraftigt ökad konkursrisk drabbar elever, medarbetare och i förlängningen samhället

Som tydligt framgår ovan innebär utredningens förslag ett vinstförbud och därmed helt orimliga förutsättningar för företagande i utbildningssektorn. Företagen ska försöka överleva utan någon ekonomisk buffert samtidigt som kommunerna kommer att ha en mycket högre flexibilitet när det gäller att spara överskott och skapa en buffert för framtida behov. Därutöver har en kommunal skola möjlighet att hämta pengar i kommunbudgeten och i slutänden hos skattebetalarna. Den möjligheten finns inte för skolföretag och om utredningens förslag genomförs kommer det inte längre vara attraktivt för nuvarande eller nya ägare att investera i skola och utbildning. Därmed finns det en allvarligt ökad risk för att skolföretagen går i konkurs eller avvecklas. Detta är naturligtvis en stor risk för framför allt barn och elever som hastigt kan tvingas hitta nya utbildningsanordnare, men också för medarbetare, leverantörer och kommuner.

Om AcadeMedia skulle avveckla samtliga sina svenska skolhuvudmän skulle det påverka 65 000 barn och elever och 100 000 vuxenstudierande. Det skulle bli en stor belastning för kommunerna som tvingas ta över verksamheterna utan någon vidare planeringshorisont och som på sikt också måste finansiera verksamheterna. Något som troligen blir dyrare för medborgarna i längden eftersom kommunerna som nu har hjälp av företagen som måste driva verksamheterna billigare och bättre än kommunerna för att kunna överleva.

En konsekvensanalys som helt saknas i utredningen är vem som ska ta över verksamheten för 340 000 barn och elever när huvudmännen tvingas avveckla sin verksamhet. Hur ska detta ske på ett sätt som värnar om elevers och medarbetares bästa, kommunernas ekonomi och samtidigt inte står i strid med äganderätten?

4. Juridik

AcadeMedia anser att utredningens förslag på flera punkter kan ifrågasättas ur rent juridiska perspektiv och att det sannolikt inte är juridiskt genomförbart. Det innebär att regeringen måste beakta de juridiska risker och processer som blir följden av att förslaget införs.

4.1 Ekonomisk verksamhet

Enligt utredningens bedömning är utbildning enligt skollagen inte ekonomisk i EU-rättslig mening. Därför föreligger ingen skyldighet att pröva regleringens förenlighet med EU-rätten på det området. AcadeMedia menar att denna slutsats inte kan dras. Enligt EU-domstolen är all verksamhet som går ut på att erbjuda tjänster på en marknad ekonomisk verksamhet. Frågan om det finns en marknad för vissa tjänster kan enligt Kommissionen vara beroende av hur dessa tjänster är organiserade i den berörda medlemsstaten. Den ekonomiska arten av vissa tjänster kan alltså skilja sig åt från en medlemsstat till en annan. Därutöver kan klassificeringen av en tjänst komma att förändras över tid beroende på politiska val eller ekonomisk utveckling. Kommissionen har således inte fastställt någon lista över vad som är det ena eller andra.

Av Välfärdsutredningen framgår att Kommissionen fastställt att det klart framgår av unionens rättspraxis att allmän utbildning som anordnas inom ett nationellt utbildningssystem som finansieras och övervakas av staten får betraktas som icke-ekonomisk verksamhet. Utredningen kommer därmed fram till slutsatsen att utbildning inte är ekonomisk i EU-rättslig mening. Det är emellertid svårt att dra så säkra och långtgående slutsatser av domstolens praxis. Domstolen omfattar åtskilliga konventionsstater med olika rättssystem och olika system för att organisera välfärden. De domslut som finns utgår från de enskilda omständigheterna i just den konventionsstaten som bedöms. Det är svårt att utläsa om domslutet grundar sig på principiella ställningstaganden som går att applicera på det svenska utbildningssystemet.

Det svenska skolsystemet kan inte jämföras med andra konventionsstater. Dessutom ska Europakonventionen tolkas i ljuset av samhällsutvecklingen. Mot bakgrund av att Sverige, genom att tillåta privat produktion av välfärdstjänster, liberaliserat utbildningssektorn framstår utredningens slutsatser om att utbildningsverksamhet i Sverige inte utgör ekonomisk verksamhet som alltför outredda.

4.2 Möjligheten att begränsa vinst

Mot bakgrund av utredningens förslag är frågan om det rent juridiskt är möjligt att begränsa vinst intressant. Egendomsskyddet är en grundläggande rättighet som finns fastslagen både i regeringsformen och Europakonventionen om mänskliga rättigheter (EKMR). Det skulle innebära en stor rättsosäkerhet för företagare och gemene man om bolag med vinstsyfte som tillåtits vara verksamma plötsligt skulle förbjudas från att göra vinst på det sätt som nu föreslås. Enligt Joakim Negrelius, professor i rättsvetenskap vid Örebro universitet, skulle ett generellt förbud mot en viss vinstnivå rentav kunna ses som en form av konfiskation, se rättsutlåtande i bilaga 3. Han anger att det är osannolikt att Europadomstolen skulle godta den föreslagna vinstbegränsningen vid en prövning av förslagets förenlighet med egendomsskyddet i artikel 1 i första tilläggsprotokollet till

EKMR. Någon allmän rätt för staten att begränsa lagliga företags vinstnivå (före skatt) finns inte, enligt varken 2:15 Regeringsformen eller EKMR.

Negrelius riktar också kritik mot förslaget då ett vinstförbud kan anses stå i strid med den EU-rättsliga principen om berättigade förväntningar. I detta fall ägarnas legitima förväntningar över hur de ska kunna förfoga över sin egendom. Dessutom kan ägarna av välfärdsföretagen komma att drabbas av stora goodwillförluster om förslaget genomförs, till följd av att bolagen kommer att minska i värde. Detta är också en kännbar inskränkning av äganderätten, som utredningen inte alls analyserat.

Kritik kan också riktas mot utredningens långtgående förslag om så kallade otillåtna värdeöverföringar. Ett så långtgående förbud mot värdeöverföringar strider mot bolagsrättsliga och äganderättsliga grundprinciper, enligt vilka bolagets tillgångar inom lagens ramar i princip står till ägarnas förfogande (jämför aktiebolagslagen, kapitel 17).

Utredningens resonemang om att åtgärden, vinstbegränsning av utbildningsverksamhet, är nödvändig och proportionerlig är inte heller hållbara. Utredningen har inte kunnat visa att det finns några konkreta problem i dagens system som gör det nödvändigt att införa en vinstbegränsning. Därutöver avfärdar utredningen alternativa regleringar som tar sikte på skärpta kvalitetskrav mycket summariskt. Åtgärden kan inte heller anses vara proportionerlig då den faktiska effekten av vinstbegränsningen är att systemet med friskolor i praktiken avslutas. Detta har utredningen själv konstaterat vara för ingripande. Den föreslagna regleringen strider därmed med all sannolikhet mot proportionalitetsprincipen.

Om förslaget var genomförbart skulle de fristående aktörerna ha rätt till ersättning med stöd av gällande reglering kring egendomsskyddet. Mot bakgrund av omfattningen av bolag som bedriver välfärd i Sverige är det anmärkningsvärt att konsekvensanalysen inte behandlar de stora ersättningar som staten skulle behöva utge till privata bolag. Det bör även beaktas att genomdrivandet av förslaget skulle leda till en stor mängd långdragna domstolsprocesser, vilket skulle medföra en stor samhällskostnad.

5. Upphandling av välfärdstjänster

Välfärdsutredningens lagförslag omfattar förändringar av reglerna för upphandling av välfärdstjänster. I AcadeMedia omfattas segmentet för vuxenutbildning av upphandlingsreglerna. De förändringar som föreslås tillåter upphandlande myndigheter större friheter vid utformningen av upphandlingsförfaranden än tidigare. Syftet bakom lagförslaget har varit att gynna mindre, och icke-vinstdrivande företag för att de ska få större möjligheter att vinna upphandlingar.

5.1 Utbildningstjänster under tröskelvärdet om 750 000 euro föreslås undantas från LOU

Ett av utredningens lagförslag innebär att upphandlingar under ett tröskelvärde om 750 000 euro och som inte har ett så kallat gränsöverskridande intresse, vilket utbildningstjänster enligt utredningen normalt inte anses ha, undantas från LOU. För sådana inköp kan alltså myndigheterna relativt fritt bestämma över hur, och till viss del

om, upphandling ska ske. Det är i stort upp till den upphandlande myndigheten hur själva upphandlingsförfarandet och tilldelnings- och urvalskriterier med mera ska utformas. Den föreslagna regleringen om att undanta upphandlingar under tröskelvärde från LOU kan jämföras med det högsta tillåtna värde som nuvarande lagstiftning uppställer för direktupphandlingar av samma tjänster, 534 890 kr. Förslaget innebär således i praktiken bland annat att det högsta tillåtna värdet för direktupphandling av utbildningstjänster höjs med cirka 7 miljoner kronor.

Förslaget är anmärkningsvärt och skulle få stora negativa konsekvenser för AcadeMedias verksamhet inom vuxenutbildning eftersom en stor andel av AcadeMedias upphandlingar på utbildningsområdet ligger under det föreslagna tröskelvärde och därför skulle falla utanför LOU. Leverantörerna skulle vid dessa upphandlingar sakna rättsmedel för att ingripa mot korruption, gynnande av enskilda etcetera, eftersom förslaget undantar dessa upphandlingar från LOUs överprövningsregler. Det finns inte heller något som säger att syftet med förslaget skulle uppnås då det inte finns några garantier för att dessa kontrakt skulle tilldelas idéburna aktörer.

5.2 Gränsöverskridande intresse

Av unionsrätten följer att det inte föreligger någon möjlighet till undantag från upphandling av sådana sociala tjänster som har ett bestämt gränsöverskridande intresse. En upphandlande myndighet ska, vid bedömningen om det finns ett bestämt gränsöverskridande intresse, beakta bland annat kontraktets föremål och värde, marknadens storlek, struktur, handelspraxis och platsen för utförandet av tjänsten.

Enligt EU-domstolens praxis ska ett kontrakt anses ha ett bestämt gränsöverskridande intresse i de fall där leverantörer i andra medlemsstater kan ha intresse av att delta i upphandlingen. EU-domstolen har vidare i ett mål avseende direkttilldelning av en tjänstekoncession konstaterat att det ska röra sig om särskilda omständigheter, som att det aktuella kontraktet "är av mycket ringa betydelse i ekonomiskt avseende", för att det ska anses rimligt att anta att upphandlingen skulle sakna intresse för leverantörer i andra medlemsstater, se Coname (C-231/03), EU:C:2005:487, p. 20.

Inom utbildningsområdet finns i Sverige till exempel Anton B Nielsen-koncernen som också har verksamhet i Norge. Detta medför att det finns gränsöverskridande intressen även inom detta område. Vidare är det högst rimligt att anta att företag med utländska ägarintressen som idag erbjuder sociala tjänster i Sverige kan ha intresse av att delta med anbud även i upphandlingar vars värde understiger 7 miljoner kronor. Det är därför svårt att finna att det aktuella undantaget skulle vara tillämpligt ens i enstaka fall.

Dessutom föreslår utredningen att det ska vara upp till den upphandlande myndigheten att bedöma om en upphandling har ett gränsöverskridande intresse. Att överlämna åt de upphandlande myndigheterna att i varje enskild upphandling avgöra om det finns ett gränsöverskridande intresse är inte tillräckligt för att garantera rättssäkerhet i tilldelningsförfarandet. Detta särskilt med tanke på att definitionen av gränsöverskridande intresse är oklar vilket medför rättsosäkerhet i sammanhanget. Det riskerar att leda till överprövningar och eventuellt även överträdelseärenden mot Sverige.

5.3 Vinstbegränsning

Utredningens förslag om vinstbegränsning får även konsekvenser vid upphandlingar som omfattas av bland annat skollagen. Om förslaget träder i kraft kommer ett krav på vinstbegränsning att ställas på företag som vill delta i upphandlingar som avser utbildningstjänster. Det som anförts ovan om konsekvenserna av utredningens förslag om vinstbegränsning gäller även AcadeMedias vuxenutbildningsverksamhet.

Sammanfattningsvis föreslår utredningen att vinstbegränsning ska införas, att vissa upphandlingar av välfärdstjänster ska undantas från LOU samt att de upphandlande myndigheterna ska tillåtas ställa fler, och egenutformade krav. Anbudsgivare fräntas också effektiva rättsmedel. Detta medför allvarliga konsekvenser för AcadeMedias vuxenutbildning. Förutom att rättssäkerheten, transparensen, förutsebarheten och likabehandlingen kommer att drabbas, kommer verksamheterna på sikt att behöva avvecklas eftersom det är omöjligt för företag att existera utan någon ekonomisk buffert.

Det kan ifrågasättas vilka syften den föreslagna lagstiftningen uppfyller. Förslaget frångår ett allmänt tillämpat och rättssäkert system för upphandling och ger upphandlarna större friheter än tidigare. Detta görs utan en tydlig garanti för vilka kvalitetsförbättringar som kommer att ske i de upphandlade tjänsterna.

6. Sammanfattning

Utredningen utgår från att privat företagande inom välfärden är något negativt. Det är en inställning som i bästa fall beror på dålig kunskap om, och insikt i, vad privata företag faktiskt bidrar med. I värsta fall beror den på ideologiska skyggglappar som gör att man är beredd att riskera stora delar av välfärden av rent principiella skäl.

De förslag som förs fram löser alltså inte några av de verkliga problemen inom skolan. Skulle förslaget genomföras skulle konsekvenserna bli svåra och i princip innebära att medborgarnas valfrihet går förlorad. De verkliga problemen i skolan löser vi bara genom ett tydligt fokus på kvalitet. Hårda krav och skarp tillsyn ska alltså vara vägledande principer. I dessa frågor är vi, tillsammans med kommunala och andra privata aktörer, villiga att bidra på alla de sätt vi kan.

Stockholm 24 februari 2017

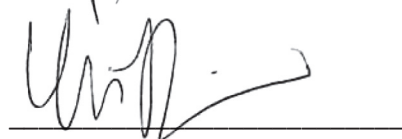
För AcadeMedia

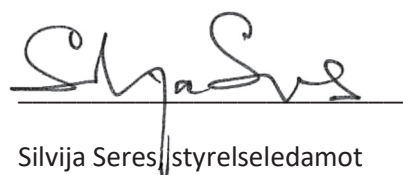
Ulf Mattsson, ordförande

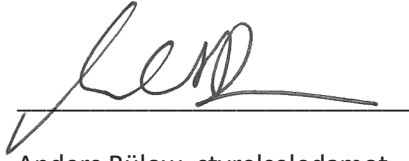
Harry Klagsbrun, styrelseledamot

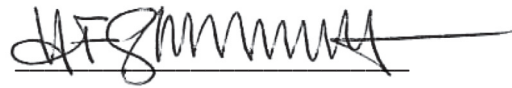
Erika Henriksson, styrelseledamot

Silvija Seres, styrelseledamot

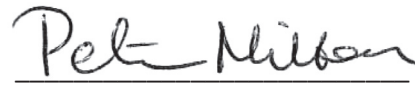
Anders Bülow, styrelseledamot

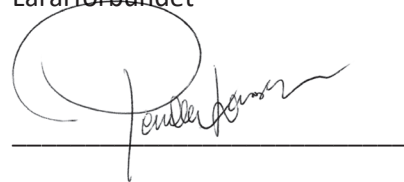
Helen Fasth Gillstedt, styrelseledamot

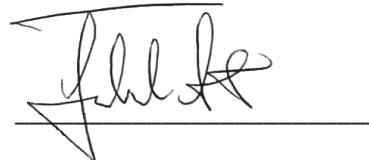
Anders Lövgren, arbetstagarrepresentant
Läraryrket

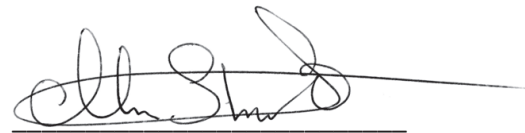
Peter Milton, arbetstagarrepresentant
Lärarnas riksförbund

Pernilla Larson, arbetstagarrepresentant
Läraryrket

Fredrik Astin, arbetstagarrepresentant
Lärarnas riksförbund

Marcus Strömberg, verkställande direktör

Bilaga 1

Exempel på vidtagna, pågående eller planerade initiativ för att höja måluppfyllelsen eller lösa problem inom utbildningssektorn.

Pedagogik

Ifous - Innovation, forskning och utveckling i skola och förskola

Ifous (Innovation, forskning och utveckling i skola och förskola) är ett fristående forskningsinstitut med 176 medlemmar som verkar för att skapa nytta för svensk skola och förskola. Medlemmarna är skolhuvudmän men också intresseorganisationer. Fem av medlemmarna har ett fördjupat partnersamarbete: Stockholms stad, AcadeMedia, Helsingborgs stad, Nacka kommun och Kunskapsskolan. Institutet ger stöd till praktikinrä forskning och konkret utvecklingsarbete där lärare och skolledare tar aktiv del i kunskapsbyggandet. Särskilt fokus läggs på utvecklingsområden som har stor betydelse för lärandet.

Matteanalys

Tillsammans med sina fem partners har Ifous genomfört en matematikdidaktisk analys av uppgifter som elever har svårt och lätt för när de börjar gymnasiet. Uppgifterna har hämtats ur resultaten från ett diagnostiskt matematikprov som under de senaste sex åren gjorts av cirka 30 000 elever under sina första dagar på gymnasiet.

Forskning om SFI

AcadeMedia Academy och AcadeMedia vuxenutbildning har genom Ifous påbörjat ett forskningsprogram kring SFI. SFI är ett eftersatt område vad gäller forskning och vad som är framgångsrikt och effektivt. Med utgångspunkt i att SFI växer och blir viktigare i samhället finns ett stort behov av forskning som stärker undervisningen. Vi håller nu på att göra en förstudie med hjälp av två forskare från Stockholms Universitet/Högskolan i Dalarna.

Pilotprojekt med Stockholms universitet för att stärka professionen

Tillsammans med Stockholms universitet (SU) genomför vi ett pilotprojekt med nyanställda och nyutexaminerade lärare. Syftet är att stärka kompetensen hos nyexaminerade lärare genom praktik och handledning. I nästa steg genomförs projektet med lärarutbildningen och lärarstudenter. Det ska mynna ut i en AcadeMedia-certifiering (som ges i samarbete med SU) som stärker professionen, lärarens kompetens och attraktivitet för yrket.

Skolforskningsinstitutet – metodöversikt

Skolforskningsinstitutet driver sedan i höstas ett projekt med förstelärare och lektorer för att utvärdera arbetssätt och metoder. De arbetssätt och metoder som ska prövas och utvärderas är de systematiska översikter över praktisk forskning som Skolforskningsinstitutet har i uppdrag att ta fram. Genom AcadeMedia Academy och NTI-gymnasiet har vi två förstelärare från NTI Stockholm som deltar i projektet.

Naturkunskap och teknik för alla

NTA (Naturkunskap och teknik för alla) är ett koncept för skolutveckling som drivs av Kungliga Vetenskapsakademien. Modellen är främst inriktad på biologi, kemi, fysik, teknik och matematik, men har också visat sig lämpad för andra ämnen. Konceptet inkluderar fem grundpelare för skolutveckling och läroprocesser i naturvetenskap och teknik. Det riktar sig till huvudmän inom för- och grundskolor. Flera av AcadeMedias för- och grundskolor samarbetar med NTA för att främja undervisningen, antingen med den kommun skolan tillhör eller helt i egen regi. AcadeMedia finns även representerat i NTA:s styrelse.

ITG-modellen som ledde till ökade kunskapsresultat

2011 gav AcadeMedia IT-Gymnasiet och NTI-Gymnasiet i uppdrag att få fler elever att nå kunskapsmålen. Då låg resultaten under rikssnittet. Fem år senare tar nästan 90 procent av eleverna examen och betygspoängen fortsätter öka. För att nå målen om ökat kunskapsresultat har skolorna arbetat med resursfördelning, pedagogiskt ledarskap och kollegialt lärande.

Kvalitet och uppföljning

AcadeMedia-modellen

AcadeMedia har utvecklat en egen modell för att följa upp kvalitet på huvudmannanivå, AcadeMedia-modellen. Den mäter funktionell kvalitet (i vilken mån nås de nationella målen), upplevd kvalitet (hur nöjda är våra elever, föräldrar och vuxenstuderande) och ändamålsenlig kvalitet (hur går det för våra barn, elever och vuxenstuderande sedan de lämnat verksamheten). Många kommuner har bjudit in AcadeMedia för att presentera kvalitetsmodellen.

AcadeMedia har också utvecklat en egen förskolemodell för att följa upp förskolans kvalitet både utifrån läroplanens måluppfyllelse samt pedagogers förhållningssätt.

AcadeMedias vuxenutbildning har ett unikt uppföljningsprogram där koncernen följer upp saker som övriga riket inte gör. Uppföljningsprogrammet följer upp vuxenstuderande under studierna och 6-12 månader efteråt. Det som är unikt är den samlade bild koncernen får över effekterna av all vuxenutbildning, från SFI för nyanlända till yrkeshögskoleutbildningar. Det innebär att koncernen får fakta om hur väl vuxenutbildningens uppdrag nås i form av ökad sysselsättning (arbete/vidare studier etcetera).

Tillsyn

För att följa upp och åtgärda eventuella brister i kvalitet har AcadeMedia inrättat en egen tillsynsfunktion som genomför regelbundna interna granskningar av samtliga förskolor och skolor inom koncernen. AcadeMedias kvalitetsarbete har lett till betydligt färre anmälningssärenden med förelägganden än hos stora kommunala huvudmän. 2015 ledde 8 procent av anmälningssärendena till förelägganden inom AcadeMedia. Som jämförelse hade Stockholm 23 procent och Göteborg 33 procent.

SIQ

AcadeMedia samarbetar med SIQ, Institutet för Kvalitetsutveckling. Vi var samarbetspartner till deras årliga konferens Bättre skola 2016 och är representerade i SIQ:s styrelse.

Fortbildning

AcadeMedia har inrättat ett forum för vidareutbildning inom koncernen – AcadeMedia Academy. Där erbjuds anställda utbildning och kompetensutveckling. Syftet är att öka möjligheterna till mer flexibelt och kollegialt lärande i organisationen samt att delta i kompetensutvecklande aktiviteter.

Övriga initiativ

Webbaserad utbildning för att stärka elevhälsoarbetet

AcadeMedia har tagit fram en webbaserad utbildning, Specialpedagogisk kompetensutveckling för lärare. Kursen syftar till att stärka elevhälsoarbetet och ska genomgåas av medarbetare vid samtliga AcadeMedias skolor. I genomsnitt tar det en termin att genomföra hela kursen. Ett år efter att AcadeMedia tagit fram kursen gav regeringen Skolverket i uppdrag att ta fram en snarlik kurs.

Haninge kommun besökte nyligen AcadeMedia för att ta del av arbetssättet och för att få inspiration till att bygga upp kommunens centrala elevhälsa och metodstöd.

Integration – nyanlända elever till friskolor

Friskolor har inte kunnat ta emot nyanlända elever på grund av kösystemet. AcadeMedia har tagit ett initiativ som lett till att lagstiftningen ändrats och att nyanlända kan få förtur.

Bilaga 2

I exemplet nedan illustreras att det finns en mängd helt normala scenarion som i princip skulle sätta denna verksamhet på konkursens rand. Det kan inte vara en avsedd effekt med Välfärdsutredningens förslag.

Scenario:

- En ägare till en förskola belånar sitt hus och stoppar in 500 tkr i kapital (privat kostnad ca 15 tkr/år). *Ägaren riskerar att förlora hela sin insats och har en privat kostnad.*
- Man hyr en lokal för 1 mkr/år i 15 år. Total hyresförpliktelse är 15 mkr.
- Personal anställs på tillsvidarekontrakt. Årskostnad 6,5 mkr.
- Koncept ska utvecklas. Organisation och struktur ska etableras. Dessa "investeringar" måste enligt god redovisningssed kostnadsföras och anses ej utgöra en tillgång.
- ***Enligt Reepalus förslag får förskolan ha ett obetydligt rörelseresultat på endast 21 tkr per år (0,2% rörelsemarginal). Detta innebär en stor risk för barn, personal och leverantörer som kanske inte vill samarbeta med en aktör som inte har mer buffert.***

	TKR
Tillgångar: Kassa, inventarier	1 500
- Rörelseskulder	-1 200
Operativt kapital	=300
Tillåten rörelsevinst (7%*300 tkr)	21 tkr
Resultaträkning	
Barnomsorgspeng (80 * 120 tkr)	+9 600
Personalkostnader	-6 500
Hyra	- 1 000
Övriga kostnader	<u>-2 080</u>
Rörelseresultat	20
Räntekostnader	0
Skatt	-4
Nettoresultat	16
Avkastning på operativt kapital	7%
Avkastning på eget kapital	5,3%

Helt normala scenarier som inte klaras:

- Om ett barn hoppar av = 120 tkr per år
- Sjukfrånvaron stiger och extra personal måste tas in
- Skolan vill utveckla ett nytt kvalitetssystem
- Vissa barns särskilda behov beviljas inte stöd av kommunen

Bilaga 3

Rättsutlåtande

Nedanstående text är ett utdrag ur Negrelius rättsutlåtande (2017-01-18, Örebro) beställt av Nordstjärnan, utdraget är relevant för resonemanget i punkt 3.2.

”Ett generellt förbud mot en viss vinstnivå inom en i sig fullt laglig bransch, där vinstdrivande företag tillåts att agera, skulle rentav kunna ses som en form av konfiskation, om än av förmenta ”övervinster”, något som Europadomstolen för mänskliga rättigheter, EMRD (som dock såvitt känt aldrig prövat något fall med koppling till välfärdssektorn), vid en eventuell prövning av förslagets förenlighet med egendomsskyddet i artikel 1 i första tilläggsprotokollet till EKMR rent principiellt ogärna skulle godta.⁵ Någon allmän rätt för staten att begränsa lagliga företags vinstnivå (före skatt) finns helt enkelt inte, enligt varken RF eller EKMR.

Denna kritik av förslagets bristande förenlighet med den svenska regeringsformens egendomsskydd i RF 2:15 kan utvecklas närmare, med utgångspunkt från själva grundlagstexten. Denna regel inleds med att stadga att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller annat sådant förfogande utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Med sistnämnda uttryck avses enligt motiven främst ingrepp som är motiverade av naturvårds- och miljöintressen eller av samhällliga behov av mark för bostäder och kommunikationer. Övriga här relevanta delar av stadgandet, st. 2-3, avser den ersättning för förluster som enskilda har rätt till vid expropriation, rådighetsinskränkningar och liknande ingrepp. ”